

Guía Docente				
Datos Identificativos				2020/21
Asignatura (*)	Socioloxía da actividade física e do deporte	Código	620G01015	
Titulación				
Descritores				
Ciclo	Período	Curso	Tipo	Créditos
Grao	1º cuatrimestre	Segundo	Formación básica	6
Idioma	CastelánGalego			
Modalidade docente	Híbrida			
Prerrequisitos				
Departamento	Educación Física e Deportiva			
Coordinación	Mosquera Gonzalez, Maria Jose	Correo electrónico	maria.jose.mosquera@udc.es	
Profesorado	Mosquera Gonzalez, Maria Jose	Correo electrónico	maria.jose.mosquera@udc.es	
Web				
Descrición xeral	<p>A materia pertence ao modulo "Materias básicas da rama de Ciencias Sociais e Xurídicas".</p> <p>Ten como obxectivo introducir aos alumnos no ámbito da Socioloxía do Deporte, para conquistar que sexan capaces de observar, identificar e aplicar na súa actividade profesional á perspectiva sociolóxica.</p> <p>Considerando que non existen outros créditos adicados aos coñecementos da Socioloxía Xeral, é necesario introducir de forma sintética as correntes de pensamento da Socioloxía e os conceptos fundamentais que forman parte do proceso de socialización que se da na sociedade e no deporte. Neste sentido, a primeira orientación do programa é macrosociolóxica, pero tamén se considera o individuo e as súas interaccións dende a perspectiva micro, polo tanto recolle posturas integradoras macro-micro.</p> <p>O descriptor de contido do modulo co que se relaciona a materia, que figura no documento de Grado, é o seguinte: "Bases e perspectiva sociolóxica para a análise socio-cultural da Actividade Física e o Deporte: o deporte como feito social. Cultura deportiva e proceso de socialización: cultura de modernidade e postmodernidade (valores de postmodernidade de resistencia. Postmodernidade de decadencia: violencia). A socialización deportiva en función do xénero. Estructura social da práctica físico-deportiva de ocio e tempo libre: intereses dos grupos sociais e estilos de vida. Fundamentos da recreación e do ocio".</p>			
Plan de continxencia	<ol style="list-style-type: none"> 1. Modificacións nos contidos. Non se modifican 2. Metodoloxías<ul style="list-style-type: none"> *Metodoloxías docentes que se manteñen: sesión maxistral e obradoiro. No obradoiro se solucionarán as dúbidas das Prácticas de Aula que o alumnado realizará como traballo non presencial. Si houbo confinamento, as dúbidas se solucionan a través da plataforma Teams<ul style="list-style-type: none"> *Metodoloxías docentes que se modifican. Aprendizaxe e Servizo 3. Mecanismos de atención personalizada ao alumnado<ul style="list-style-type: none"> Atenderase o alumnado a través de titorías individuais 4. Modificacións na avaliación:<ul style="list-style-type: none"> Os exames son presenciais na aula a través de Moodle. Si hai confinamento, os exames se realizarán igualmente a través de Moodle pero online. *Observacións de avaliación: Non hai 5. Modificacións da bibliografía ou webgrafía.<ul style="list-style-type: none"> Os documentos básicos están dispoñibles en moodle			

Competencias / Resultados do título	
Código	Competencias / Resultados do título

Resultados da aprendizaxe			
Resultados de aprendizaxe	Competencias / Resultados do título		
Coñecer, comprender e interpretar as características das persoas e os seus contextos socioculturais, co fin de adecuar a súa intervención profesional ás mesmas, garantindo a igualdade de oportunidades no acceso á práctica físico-deportiva.	A1 A3	B3 B5 B7 B12 B15 B18 B19	C4 C7
Comprender e interpretar as expresións do feito social deportivo en cada cultura para poder intervir nos cambios necesarios para a igualdade de oportunidades, a igualdade de xénero e garantir os principios éticos e de xogo limpo.	A1 A3 A7	B5 B12 B15	
Acadar as ferramentas necesarias para construír unha ?mente sociolóxica? sobre o deporte, entendendo éste dende a concepción postmoderna: como un sistema aberto.	A1 A3		
Coñecer as aportacións da Socioloxía do Deporte para o exercicio profesional do Licenciado en Ciencias da Actividad Física e do Deporte.	A1 A3 A7	B3 B5 B12 B15 B19	C4 C6 C7
Elaborar unha visión do deporte como institución social, entendida como moito máis que práctica deportiva.	A1 A3		
Construír unha visión macro da sociedade e do deporte para ser capaz de comprender o mapa de relacións entre os elementos, as funcións de cada un e identificar os procesos onde o profesional da Educación Física pode e debe incidir.	A1 A3	B5 B15 B19	
Ser capaz de observar e identificar o modelo de cultura deportiva da sociedade, de cada deporte, de grupos específicos e de cada persoa en particular.	A1 A3 A7	B5 B12	
Coñecer os factores que determinan o nacemento, evolución e desenvolvemento da Socioloxía e a súa vinculación coa sociedade industrial	A2		
Coñecer as ideas principais dos sociólogos clásicos: Comte, Durkheim, Weber e Marx, así como a aplicación das súas ideas ao ámbito do deporte.	A3		
Comprender que o nacemento do Deporte Moderno é un fenómeno ?paralelo? ao nacemento da Socioloxía, e detectar as influencias que reciben da revolución industrial.	A2		
Expoñer as principais correntes de pensamento da Socioloxía e a súa aplicación ao mundo do deporte.	A2		
Comprender os antecedentes, nacemento e desenvolvemento da Socioloxía do Deporte a nivel nacional e internacional.	A3		
Coñecer e diferenciar a cultura deportiva na modernidade e na postmodernidade, e a orientación de decadencia e de resistencia. Saber intervir para transmitir unha cultura de postmodernidade de resistencia	A1 A3 A7	B3 B5 B12 B15 B19	C7
Comprender as consecuencias da cultura deportiva da postmodernidade de decadencia nas situacións de violencia e acoso escolar a alumnos e profesores.	A3 A7	B5 B12 B15	
Comprender os procesos de construción da cultura de xénero e a súa influencia nas maneiras de relacionarse e comportarse no deporte homes e mulleres. Saber intervir para modificar os modelos tradicionais de xénero	A1 A3 A7	B5 B12 B15	

Coñecer, e controlar na intervención profesional, as variables socio-demográficas que determinan a práctica deportiva da sociedade española, a súa evolución e cambios, que xeneran o paso de un sistema pechado (moderno) a un sistema aberto (postmodernos).	A1 A3 A7	B5 B12 B15 B19
Comprender a relación práctica deportiva-estilos de vida.		
Coñecer o significado e principios da recreación deportiva para diseñar unha intervención máis recreativa que deportivizada.	A1 A3 A7	B5 B12 B19
Coñecer, saber identificar e desenvolver as características, cualidades e actitudes axeitadas propias do perfil profesional do animador deportivo.	A1 A3 A7	B5 B19

Contidos	
Temas	Subtemas
BLOQUE I. O nacemento da Socioloxía, o nacemento do Deporte Moderno: dous procesos vencellados á sociedade industrial	1.1. Factores que determinan o nacemento da Socioloxía. 1.2. Os sociólogos clásicos. As súas ideas e a súa proxección no ámbito do deporte. 1.3. As principais correntes de pensamento en Socioloxía.
BLOQUE II. A sociedade e os seus conceptos. O deporte como institución.	2.1. A sociedade e os seus conceptos: Estado, institucións, cultura, socialización, valores, normas, conciencia individual, conciencia colectiva, consenso, conflito, grupos de presión e cambio social.
BLOQUE III. O nacemento do Deporte Moderno.	3.1. Introducción. modernidad histórica y analítica 3.2. O deporte e a sociedade industrial: os procesos de transformación na Inglaterra do século XIX. 3.3. Características do Deporte Moderno.
BLOQUE IV. Modernidade-Postmodernidade: Postmodernidade de Decadencia- Postmodernidade de Resistencia	4.1. Modernidade-Postmodernidade. Conexións e diferencias. 4.2. O Deporte como institución social: modernidade-postmodernidade. 4.3. Sociedade Moderna-Deporte Moderno. Sociedade Postmoderna-Deporte Postmoderno. 4.4. Postmodernidade: De Decadencia e de Resistencia. 4.5. A E.F. na Postmodernidade.
BLOQUE V. Postmodernidade de Decadencia: violencia no deporte, acoso escolar e violencia de xénero.	5.1. Acoso escolar. 5.2. Violencia no deporte. 5.3. Violencia de xénero: relación co deporte e a Educación Física.
BLOQUE VI. A socialización en función do xénero. Da modernidade á postmodernidade.	6.1. Conceptos fundamentais: sexo, xénero, transxénero, estereotipo, etiquetas sociais, roles hexemónicos, estatus, sexismo, feminismo, machismo, micromachismo, postmachismo. 6.2. Coeducación, Escola mixta, Escola Segregada. 6.3. A igualdade de oportunidades: as Estratexias de Discriminación Positiva (EDP). 6.4. Novas masculinidades, novas feminidades.
BLOQUE VII. A estrutura social da práctica físico-deportiva como actividade de lecer e tempo libre nas sociedades de postmodernidade.	7.1. A práctica deportiva en función do xénero, idade e estudos. 7.2. Motivos da práctica deportiva 7.3. Os deportes máis practicados e a súa frecuencia. A influencia da postmodernidade. 7.3.1. O paseo como actividade física: as andainas como oferta deportiva. 7.4. O paso de un sistema pechado a un sistema aberto: do deporte federado o deporte recreativo. 7.5. Perfil do profesional: cultura de modernidade ou de postmodernidade.

Planificación				
Metodoloxías / probas	Competencias / Resultados	Horas lectivas (presenciais e virtuais)	Horas traballo autónomo	Horas totais
Obradoiro	A2 A1 A3 A7 B5 B12 B15 B19 C4 C7	20	36	56
Sesión maxistral	A2 A1 A3 A7 B3 B5 B12 B15 B18 B19 C4 C6 C7	20	38	58
Aprendizaxe servizo	A1 A3 A7 B3 B5	0	0	0
Proba obxectiva	A2 A1 A3 A7 B3 B5 B7 B12 B15 B18 B19 C4	13	0	13
Análise de fontes documentais	B7 C6	5	7.5	12.5
Atención personalizada		10.5	0	10.5

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientativo, considerando a heteroxeneidade do alumnado

Metodoloxías	
Metodoloxías	Descrición
Obradoiro	<p>* A través desta metodoloxía de OBRADOIRO se propoñen as "PRÁCTICAS DE AULA":</p> <ul style="list-style-type: none"> - A relación de prácticas pódese consultar en moodle. - E necesario a realización das mesmas dado que serán materia de examen e son un recurso para comprender os contidos. - A asistencia a clase é unha obriga para o alumnado e tamén un dereito. É condición para ser avaliado.
Sesión maxistral	<p>SESIÓN MAXISTRAL.</p> <p>Traballaranse os contidos que forman o marco teórico a través de exposicións orais con soporte audiovisuais, debates dirixidos, etc. Realizaranse para cada tema as "Prácticas de Aula" correspondentes.</p>
Aprendizaxe servizo	<p>Traballo voluntario no centro "Padre Rubinos" para personas sin teito.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Actividade: participar como axudante-monitor/a adestrando o equipo que participa na liga social de fútbol sala. - A calificación do traballo, sobre 10 puntos, fará media coa calificación final obtida na asignatura a través dos exames, sempre que esa calificación sexa de aprobado. <p>Para facer este traballo voluntario (ou cualquier outro) o alumnado debe ter a autorización da profesora.</p>

Proba obxectiva	<p>Refírese os exames en moodle.</p> <p>Faranse tantos exames como bloques temáticos hai, aínda que cada un ten diferente valor dado que o contido de cada bloque tamen é diferente:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Bloque I: 5% - Bloque II: 10% - Bloque III: 10% - Bloque IV: 20% - Bloque V: 20% - Bloque VI: 20% - Bloque VII: 15%
Análise de fontes documentais	<p>Formará parte do traballo que teñan que realizar o alumnado para levar a cabo as "Prácticas de Aula". Estas tarefas poden ser tanto a consulta bibliográfica como a visualización de videos, películas, noticias de actualidade, paneis gráficos, fotografías, biografías, artigos, textos legislativos, etc.</p>

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Obradoiro Aprendizaxe servizo	<p>O alumno realizará as "Prácticas de Aula" e as dúbidas que poda ter resolveráse na aula e tamen na hora de titoría establecida no horario.</p> <p>As outras horas de titoría para atención personalizada serán publicadas polo centro e tamén indicaránse na porta do despacho. Estas titorías son para tratar problemáticas persoais na materia ou resolver dúbidas dos traballos voluntarios.</p> <p>* Antes de cada examen (proba obxectiva/ proba mixta) se fará unha titoría colectiva, na hora marcada no horario oficial, para responder as dúbidas da materia.</p> <p>* Como sempre se fixo, o alumnado con máis dificultades na materia para aprobar serán atendidos en titoría individual no despacho da profesora, sempre que existan motivos obxectivos que expliquen as dificultades para aprobar.</p> <p>* Aqueles que non acuden a clase con regularidade, non toman apuntes e na aula están como meros espectadores non serán atendidos en titorías individualizadas para explicarlles o contido. A asistencia a clase é obrigatoria.</p> <p>TITORIA EXAMEN FINAL XUNIO E XULLO</p> <p>* Unhos días antes da data do examen final da convocatoria de xunio e de xullo, convocarase una Titoría voluntaria para resolver dúbidas do examen.</p> <p>* ALUMNADO CON MATRICULA PARCIAL.</p> <p>As dificultades de asistencia os obradoiros solucionarase coa posibilidade de asistencia as titorías que se realizan antes de cada examen de moodle. Atenderase os casos concretos para buscar solucións.</p>

Avaliación

Metodoloxías	Competencias / Resultados	Descrición	Cualificación
--------------	------------------------------	------------	---------------

Proba obxectiva	A2 A1 A3 A7 B3 B5 B7 B12 B15 B18 B19 C4	<p>**Refírese os &quot;Exámenes Test de Moodle&quot;;</p> <p>Faranse tantos exames como bloques temáticos hai, aínda que cada un ten diferente valor dado que o contido de cada bloque tamén é diferente:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Bloque I: 5% - Bloque II: 10% - Bloque III: 10% - Bloque IV: 20% - Bloque V: 20% - Bloque VI: 20% - Bloque VII: 15% <p>Estas Probas obxectivas realizaranse a través da plataforma de tele-formación da UDC (Moodle) e durante un tempo adaptado ao número de preguntas. Polo tanto, o alumnado debe dispor dos aparellos necesarios para poder realizar o examen.</p> <p>Tipo de preguntas: de Verdadeiro-Falso</p> <p>Sistema de corrección:acertos menos erros</p> <p>AVALIACION CONTINUA.</p> <p>1.- ECF (Evaluación Continua Formativa): 70% (durante o cuatrimestre)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Test Moodle: 7 exames. 70% <p>2.- ECPG (Evaluación Continua Prueba Global): 30%. Xunio</p> <ul style="list-style-type: none"> - Test Moodle: 30% <p>AVALIACIÓN ÚNICA (JULIO) (100%)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Test Moodle: 100% <p>** ALUMNADO QUE SUSPENDE A AVALIACIÓN CONTINUA:</p> <ul style="list-style-type: none"> - PODE PRESENTARSE OS EXAMENES DA DATA DE XUNIO, PERO NON PODERÁ APROBAR A MATERIA POIS O EXAMEN SÓ VALE UN 30%. - OS EXAMENES DA DATA DE XUÑO TEÑEN UN VALOR DE 30% (O 70% RESTANTE CONSÍGUESE A TRAVÉS DA AVALIACIÓN CONTINUA NO CUATRIMESTRE) <p>** Alumnado que NON fixo AVALIACIÓN CONTINUA OU SUSPENDEN-ABANDONAN.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Examen de xulio ten un valor de 100%. - NON SE GARDAN NOTAS DA AVALIACIÓN CONTINUA
-----------------	---	---

Aprendizaxe servizo	A1 A3 A7 B3 B5	<p>Traballo voluntario no centro &quot;Padre Rubinos&quot; para persoas sin teito.</p> <p>- Actividade: participar como axudante-monitor/a entrenando o equipo que participa nunha liga de fútbol.</p> <p>- A calificación do traballo, sobre 10 puntos, fará media coa calificación final obtida na asignatura a través dos exames, sempre que esa calificación sexa de aprobado.</p> <p>Non se indica neste apartado o valor na avaliación pois é un traballo voluntario.</p> <p>Para facer este traballo voluntario (ou calquera outro) o alumnado debe ter a autorización da profesora.</p> <p>Outros temas para TRABALLOS VOLUNTARIOS: aplicar os conceptos da asignatura a un partido (espectadore-xogadoras), club-equipo, facer entrevistas a persoas do colectivo LGTBIQ, etc.</p>	0
---------------------	----------------	---	---

Observacións avaliación

1.- TRABALLOS VOLUNTARIOS.

A).-- Experiencia de Aprendizaxe e Servizo: Participación na experiencia do albergue "Padre Rubinos" para persoas sin teito organizada pola Oficina de Cooperación e Voluntariado (OCV) da UDC. Os asistentes ao albergue participan nunha liga de fútbol formada por outras entidades que tamen traballan con persoas en risco de exclusión social: Cruz Vermella, Equus Cebra, etc.

- Ofrécese a dous alumnos a posibilidade de participar ocomo axudante do entrenador.

- O traballo voluntario consistirá en identificar os conceptos da asignatura na experiencia na que participan. B).-- O alumnado que esté entrenando equipos ou levando actividades extraescolares pode organizar unha entrevista en grupo para falar sobre os conceptos de sexismo, machismo, feminismo,etc.

- Debe grabar a entrevista-debate e despois transcribila.

- A continuación debe identificar en ese texto os conceptos da asignatura. C).-- Os sonidos do deporte": grabar o sonido dun entrenamiento, dunha actividade nun gimnasio, nas gradas dun partido, etc.

- Transcribir a grabación.

- Identificar os conceptos da asignatura. VALOR DO TRABALLO VOLUNTARIO.

- A calificación do traballo fará media coa nota acadada na materia . É necesario ter aprobada a materia para facer media.2.- NON SE GARDAN NOTAS DO CURSO 2019-20203.- IDIOMA DO EXAMEN.

O examen final farase en castelán, si algun desexa facer o examen en galego debe notificalo con una semana de antelación enviando un correo a profesora.4.- ALUMNADO CON MATRICULA PARCIAL.

Deben falar coa profesora a principio de curso para atender os casos individualmente.5.- ALUMNADO CON DIVERSIDADE FUNCIONAL. Deben poñerse en contacto coa profesora, a principio de curso, para buscar solucións axeitadas a cada situación. 6.- ALUMNADO CON CALQUERA

PROBLEMATICA QUE PODA INTERFERIR NO PROCESO DE APRENDIZAXE, NO RENDEMENTO, NA CONCENTRACIÓN NO ESTUDIO, ETC. deberá falar coa profesora a principio de curso ou cando xurda a problema. 7.- Nos exames, nos traballos e na aula hai que utilizar linguaxe

inclusiva.

Fontes de información

Bibliografía básica

- Aldaz, J. et al. (2013). Responsabilidad social. Ética y deporte.. Madrid: Ibersaf Industrial-AEISAD
- ALFARO GANDARILLAS, Élida.; BENGOCHE BARTOLOMÉ, Mercedes; VÁZQUEZ GÓMEZ, Benilde (2011). Hablamos de Deporte: en femenino y en masculino. . Madrid: Consejo Superior de Deporte
- Arce, C. y De Francisco, C. (2008). A realidade da práctica deportiva en Galicia. . Santiago de Compostela: Universidad de Santiago de Compostela-Consellería de Cultura e Deporte. Xunt
- Ballesteros (1989). Postmodernidad: decadencia o resistencia. Madrid, Tecnos
- Fundación Real Madrid (2011). Por una educación real. Valores y Deporte. La alineación de los valores. Cuaderno del alumnado. Cuaderno del profesorado. . Madrid: Ediciones Gráficas Fundación Real Madrid
- Elías, N. y Dunning, E (1986). Deporte y ocio en el proceso de civilización. Madrid: FCE
- García Ferrando, M. (2006). "Veinticinco años de análisis de comportamiento deportivo de la población española (1980-2005)". Revista Internacional de Sociología nº 44, mayo-agosto, pp15-38
- Gambau i Pinasa, V. et al. (2008). Comunicación y deporte. Madrid: Librerías Deportivas Esteban Sanz-AEISAD
- García Ferrando, M. (Coord) (1993). Pensar nuestra sociedad. Fundamentos de sociología. Valencia: Tirant lo Blanch
- García Ferrando, M.; Puiz Barata, N. y Lagardera Otero, F. (Comp) (2009). Sociología del Deporte. Madrid: Alianza Editorial. 3ª edición
- García Ferrando, M. (2006). Postmodernidad y deporte. Entre la individualización y la masificación. Encuesta sobre hábitos deportivos de los españoles 2005. . Madrid: Consejo Superior de Deportes-Centro de Investigaciones Sociológicas.
- Giner, S., Lamo de Espinosa, E. y Torres, C. (Eds) (1998)). Diccionario de Sociología. Madrid: Alianza Editorial
- Inglehart, R (1998). Modernización y posmodernización. El cambio cultural, económico y político en 43 sociedades. Madrid: Centro de Investigaciones Sociológicas
- Latiesa Rodríguez, M. et al. (2001). Deporte y cambio social en el umbral del siglo XXI. Madrid: Librerías Deportivas Esteban Sanz-AEISAD
- López Villar, C. y Fernández Villarino, Mª A. (2008). A realidade físico deportiva das mulleres en Galicia. A Coruña: Xunta de Galicia
- Martínez del Castillo, J. (Comp) (1998). Deporte y calidad de vida. Madrid: Librerías Deportivas Esteban Sanz-AEISAD
- Mosquera, Mª J. y Puig, N. (2003). "Sociología de la actividad física y el deporte en España" en Dosil, J. (ED): Ciencias de la actividad física y del deporte. . Madrid: Síntesis
- Moscoso Sánchez, D. (2006). "La sociología del deporte en España. Estado de la cuestión". Revista de Sociología, nº 44, pp 177-221
- Martín Horcajo, M. (2006). "Contribución del feminismo de la diferencia sexual a los análisis de género en el deporte". . Revista de Sociología nº 44, pp. 11-131
- Mosquera, Mª J.; Gambau, V; Sánchez, R. y Pujadas, X. (Comp) (2003). Deporte y postmodernidad. Madrid: Librerías deportivas Esteban Sanz_AEISAD. nº 6
- Mandell, R. (1986). Historia cultural del deporte. Barcelona: Bellaterra.
- Mosquera, González, Mª J. et al. (2003). Deporte y Postmodernidad. Madrid: Librerías Deportivas Esteban Sanz-AEISAD
- Mosquera, Mª J. y Puig, N (2003). "Sociología de la actividad física y el deporte en España" en Dosil (Coord): Ciencias de la Actividad Física y el Deporte. Madrid: Síntesis
- Mosquera González, Mª J. (2004). No violencia en el deporte y en la vida. Guía para docentes y personas interesadas. Guía para madres y padres y Guía para escolares y personas curiosas.. A Coruña: Dirección Xeral para o Deporte, Consellería de Familia, Xuventude, Deporte e Voluntariado.
- Mosquera González, Mª J. (2012). I, II, III e IV Ciclo de Conferencias de Xénero, Actividade Física e Deporte 2009-2010. A Coruña: Universidade da Coruña <http://ruc.udc.es/handle/2183/9053>
- Mosquera, Mª J. y Rodicio, Mª L (2013). ¿Hábitos deportivos de los estudiantes de la Facultad de Ciencias del Deporte y la Educación Física de la Universidad da Coruña (1992-2012): la influencia de los cambios de la sociedad española?. XI C. Madrid. Disponible en: <http://www.fes-web.org/uploads/files/modules/congress/11/papers/1842.doc>.
- FERNÁNDEZ GARCÍA, Emilia (2010). Guía PAFIC para la promoción de la actividad física en chicas.. Consejo

- Superior de Deportes- Ministerio de Igualdad. Instituto de la mujer-Consejo Superior de Depo
- Mosquera González, Mª J. (2014). ¿Las mujeres no hacen deporte porque no quieren? ¿Los hombres practican el deporte que quieren? El género como variable de análisis de la práctica deportiva de las mujeres y de los hombres. en Mosquer. A Coruña: Universidade da Coruña.<http://ruc.udc.es/dspace/handle/2183/13594>
  - Monteagudo, Mª J. y Puig, N. (Ed) (2004). Ocio y deporte. Un análisis multidisciplinar. Universidad de Deusto: Instituto de Estudios de Ocio
  - Picó, J. (1999). Cultura y modernidad. Seducciones y desengaños de la cultura moderna. . Madrid: Alianza Editorial
  - Ritzer, G (1993). Teoría sociológica clásica. Madrid: McGraw-Hill
  - Ritzer, G. (1993). Teoría sociológica contemporánea. Masdrid: McGraw-Hill
  - Sanmartín, J. (Coord) (2004). El laberinto de la violencia. Causas, tipos y efectos.. Barcelona: Centro Reina Sofía para el estudio de la violencia_Ariel
  - Sánchez Martín (2011). Transformación deportiva: nuevos hábitos ciudadanos y posmodernidad urbana, 1982-2010" en Pujadas, X. (coord.): Atletas y ciudadanos. Historia social del deporte en España. . Madrid: Alianza Editorial
  - Vilanova, A. et al. (2009). Deporte, salud y medio ambiente. Madrid: Librerías Deportivas Esteban Sanz-AEISAD
  - Llopis Goig, R. (Dir) (2014). Crisis, cambio social y deporte. XIII Congreso Internacional AEISAD. Nau LLibres.
  - Piedra de la Cuadra, J (2015). Masculinidades en E.F. El nuestro es un deporte de machos. . <http://ruc.udc.es/dspace/handle/2183/15518>
  - Soler, Sussana (2015). Estrategias de promoción del deporte femenino. <http://ruc.udc.es/dspace/handle/2183/15519>
  - Morales Caneiro, R. (2014). Estrategias coeducativas en el aula formal de E.F. Una experiencia práctica. <http://ruc.udc.es/dspace/handle/2183/13592>
  - Vázquez Pardo, R. (). Participación masculina en deportes tradicionales femeninos: o caso da ximnasia rítmicas: . <http://ruc.udc.es/dspace/handle/2183/13591>
  - (). .
  - Castillo, M y Palacios, J. (2014). El socorrismo desde el punto de vista del género.. <http://ruc.udc.es/dspace/handle/2183/13593>
  - Mosquera, Mª J. y Puig, N. (2009). Género y edad en el deporte. Madrid: Alianza Editorial
  - Piedra de la Cuadra, J (2016). Deporte y género. Manual de iniciación. Barcelona: Inde
  - García Ferrando, M; Puig, N.; Lagardera, F.; Llopis, R.y Vilanova, A. (2017). Sociología del Deporte. Madrid: Alianza. 4ª edición
- En moodle estará a disposición a bibliografía complementaria

Bibliografía complementaria

Recomendacións

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Pedagogía da actividade física e do deporte/620G01001
Teoría e historia da actividade física e do deporte/620G01003
Xogos e recreación deportiva/620G01005
Psicoloxía da actividade física e do deporte/620G01011
Metodoloxía de investigación en actividade física e deporte/620G01021

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Psicoloxía da actividade física e do deporte/620G01011

Materias que continúan o temario

Pedagogía da actividade física e do deporte/620G01001
Teoría e historia da actividade física e do deporte/620G01003

Observacións

(*)A Guía docente é o documento onde se visualiza a proposta académica da UDC. Este documento é público e non se pode modificar, salvo casos excepcionais baixo a revisión do órgano competente dacordo coa normativa vixente que establece o proceso de elaboración de guías